

HU

HU

HU

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 2008.6.3
COM(2008) 334 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Az eTEN program záró értékelése

(előterjesztő: a Bizottság)

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Az eTEN program záró értékelése

(EGT-vonatkozású szöveg)

1. BEVEZETÉS

Ez a közlemény az eTEN program záró értékelését fogalmazza meg a 2002. évi irányváltástól a program 2006. decemberi lezárásáig tartó időszakra vonatkozóan, a programra vonatkozó költségvetési rendelet 19. cikkében előírt követelménynek megfelelően.

2. HÁTTÉR

Az eTEN program a TEN kezdeményezésből¹ alakult ki, amely transzeurópai hálózatok kialakítását tűzte ki célul a közlekedésben, a távközlésben és az energiaiparban. Az európai közlekedési, távközlési és energiaipari infrastruktúra fejlesztése merész célkitűzés², amelyre a Szerződés, valamint a növekedési és foglalkoztatási iránymutatások³ is kitérnek.

Az eTEN célkitűzése, hogy hozzájáruljon az információs társadalom fejlődéséhez a növekedés, a foglalkoztatás, a társadalmi kohézió és a tudásalapú gazdaságban való általános részvétel tekintetében. Főbb témakörei az e-kormányzat és az e-közigazgatás, az e-egészségügy, az e-integráció és az e-tanulás. Ehhez a későbbiekben még egy hatodik, a kkv-kkel kiemelten foglalkozó témakör is társult.

2005-ig az összes transzeurópai hálózatnak közös volt a költségvetési jogalapja⁴ (a továbbiakban: költségvetési rendelet), és ennek értelmében legfeljebb az összes beruházási kiadás 10 %-ának erejéig⁵ lehetett támogatást adni. Az eTEN e korlátozáson belül 50 % erejéig támogatott megvalósíthatósági és értékelő tanulmányokat⁶ és 10 % erejéig szolgáltatáskiépítéssel kapcsolatos projekteket. Az

¹ A transzeurópai hálózatokra (TEN) vonatkozó kezdeményezés az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 154., 155. és 156. cikkén alapul, amelyek transzeurópai hálózatok létrehozását tűzik ki célul a közlekedésben, a távközlésben és az energiaiparban.

² COM(2007)0135: A Bizottság Közleménye - Transzeurópai hálózatok: egy összehangolt megközelítés felé {SEC(2007) 374}

³ 9., 10., 11. és 16. növekedési és foglalkoztatási iránymutatás (2005–2008).

⁴ A közösségi pénzügyi támogatás a transzeurópai hálózatok területén történő nyújtásának általános szabályairól szóló, az 1999. július 19-i 1655/1999/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, legutóbb a 2005. július 6-i 1159/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított 1995. szeptember 18-i 2236/95/EK tanácsi rendelet (HL L 282, 1995.11.24., 16. o.).

⁵ A 2236/95/EK rendelet 5. cikke.

⁶ A legutóbb az 1159/2005/EK rendelettel módosított 2236/95/EK rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja.

eTEN költségvetési jogalapját 2005-ben felülvizsgálták⁷, hogy kiépítési projektek esetében akár a teljes beruházási kiadások 30 %-áig terjedhessen a támogatás.

A Szerződés rendelkezéseivel összhangban elkészült a tervezett intézkedések célkitűzéseit, prioritásait és főbb irányvonalait ismertető, valamint a közös érdekű projekteket kijelölő iránymutatások összessége⁸ (a továbbiakban röviden: iránymutatások). Az iránymutatásokat 2002-ben módosították, hogy nagyobb összhangba hozzák őket a közösségi szakpolitikákkal, köztük főként az i2010 kezdeményezéssel. Ugyanakkor a program neve távközlési TEN programról eTEN programra módosult.

A TEN költségvetési rendeletének 19. cikke értelmében a Bizottság átfogó jelentést nyújt be az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz a közösségi támogatás nyújtására vonatkozó, a költségvetési rendelet szerinti mechanizmusokkal, és különösen a 4. cikkben megállapított mechanizmusokkal és rendelkezésekkel kapcsolatos tapasztalatokról. Ez a dokumentum ennek a követelménynek tesz eleget.

Az eTEN programot nyilvános ajánlattételi felhívás alapján kiválasztott, megosztott költségű projektek keretében hajtották végre. A nyilvános ajánlattételi felhívások nyomán összesen 149 megosztott költségű projekt indult, valamivel több mint 177 millió eurós finanszírozással. A 2003-ban és 2004-ben megkezdett projektek már megvalósultak, a 2005-ben és 2006-ban indult projektek azonban még folyamatban vannak. 2009 végére várhatóan az összes projekt megvalósítása befejeződik.

2005-ben félidős értékelés⁹ készült, amely beszámolt a programok projektjeinek eredményeiről 2002-ig bezárólag, valamint a 2002-ben elindított eTEN program első eredményeiről.

3. AZ ÉRTÉKELES FOLYAMATA

Az értékelés a következő kérdések vizsgálatát foglalta magában: a program célkitűzéseinek, prioritásainak és végrehajtási eszközeinek relevanciája, a program eredményessége és hatása, hatásfoka és költséghatékonysága, hasznossága és fenntarthatósága, valamint a tevékenységek során felhasznált erőforrások és a becsült hatások közötti okozati összefüggések (beavatkozási logika).

Az értékelést egy erre a célra szerződötett cég¹⁰ hivatásos értékelői hajtották végre 2007-ben. Egyértelmű értékelést fogalmaztak meg az elérhető bizonyítékoknak – vagyis a nyomonkövetési és értékelési anyagoknak, valamint a program dokumentációjának és eredményeinek – alapos elemzése alapján. Az értékelés még alaposabb alátámasztására az értékelők ezenkívül beszélgetést folytattak kulcsfontosságú érdekelték képviselőivel. A Bizottság ezúton közli az értékelés eredményét, összhangban a programra vonatkozó rendelettel.

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2005. július 6-i 1159/2005/EK rendelete.

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 1376/2002/EK határozata (2002. július 12.) a transzeurópai távközlő hálózatokra vonatkozó iránymutatásokról szóló 1336/97/EK határozat módosításáról (HL L 200., 2002.7.30., 1. o.).

⁹ COM(2005) 354 végleges, 2005. augusztus 1.

¹⁰ RAND Europe, szerződéskötés 2006 őszén az Információtársadalmi Főigazgatóság által kiírt meghívásos ajánlati felhívás alapján.

4. AZ ÉRTÉKELES EREDMÉNYEI

E közlemény 1. mellékletében megtalálható az értékelő jelentés megállapításainak összessége.

A Bizottság örömmel fogadja az értékelő jelentést és annak megállapításait: a program igazgatása hatékonynak, maga a program pedig hasznosnak bizonyult.

A Bizottság – az értékelő jelentés megállapításaival ellentétben – úgy véli, hogy az eTEN program és az Európai Kohéziós Alap között máris létrejöttek bizonyos szinergiák. Az új tagállamok hozzávetőlegesen 5 %-os hozzájárulásának és projektfinanszírozásban megnyilvánuló 11 %-os részvételének köszönhetően az új tagállamok jogi személyei igen jól szerepeltek az eTEN programban. A projekteredményekkel járó tevékeny részvétel szilárd alapot képez a további szolgáltatáskiépítéshez, és tudunk olyan jogi személyekről, amelyek már érdeklődtek az Európai Kohéziós Alapnál a szolgáltatás további kiépítésének támogatásáról. A projektek többségének lezárultával további szinergiákra lehet számítani. A Bizottság erről 2009-ben, a versenyképességi és innovációs program IKT szakpolitikai támogatási programjának féldíós jelentésében fog beszámolni.

A Bizottság elismer bizonyos hiányosságokat, amelyeket a hivatásos értékelők feltártak, különösen az ajánlattételi felhívás lezárulta és a szerződés odaítélése között eltelt időt, valamint a projektek elhúzódó kifutását illetően. Megjegyzi azonban, hogy összességében e hiányosságok hatása a program végrehajtására nézve csekély volt. E határidők lerövidítésére egyébként a Bizottság máris új szolgálatok kialakítására készül.

A Bizottság elégedetten nyugtázza, hogy a programtervezés kedvező értékelést kapott, hogy a program igazgatása hatékony volt, és hogy a program – a sikeres IKT-kiépítéshez szükséges összes szerepkör mozgósításával és a szervezetváltás előmozdításával – alkalmasnak bizonyult fenntartható eredmények elérésére, kedvező hatások kiváltására és valódi értékképzésre. Az eredmények azt is jelzik, hogy a versenyképességi és innovációs keretprogram IKT szakpolitikai támogatási programja várhatóan támaszkodhat az eTEN eredményeire.

A Bizottság úgy véli, hogy a finanszírozási mechanizmusoknak ez az egyedi csomagja az összes résztvevőnek különös kihívást jelentett, és örömmel nyugtázza, hogy az értékelők méltányolták azokat az erőfeszítéseket, amelyek jelentős javulást eredményeztek a program utolsó szakaszaiban.

5. A BIZOTTSÁG KÖVETKEZTETÉSEI

A Bizottság véleménye szerint a jelentés igen kedvező, mivel azt igazolja, hogy a program igazgatása hatékony, maga a program pedig hasznos volt. Néhány hiányosságra is fény derült, de ezek összességében a program végrehajtására csekély hatással voltak.

A program közvetlen hatásai közé tartozik az új tagállamok érdekelt feleinek, a kkv-knek és a köztisztviselőknek a bevonása, ami kedvezően hat a projekteredmények páneurópai szintű alkalmazására és elterjedésére, valamint az egészséges versenyre az eTEN által finanszírozásban részesített szolgáltatástípusok piacain. Az eddigi

eredmények alapján tehát joggal számíthatunk arra, hogy – új tevékenységi területek kialakítására való ösztönzéssel, valamint annak feltárásával, hogy az IKT-k milyen módon járulhatnak hozzá az innovációval, a lisszaboni menetrenddel és az i2010 célkitűzésekkel kapcsolatos politikák hatékonyságához – a program hosszú távon jelentős hatással lesz. Az eredmények azt jelzik, hogy az utódprogram, vagyis a versenyképességi és innovációs program IKT szakpolitikai támogatási programja várhatóan sikerrel támaszkodhat az eTEN eredményeire.

Az értékelők és a Bizottság munkája 2009-ben folytatódik, hiszen az eTEN program utolsó éveiben végrehajtott projektek hatását is meg kell állapítani. A Bizottság erről 2009-ben, a versenyképességi és innovációs program IKT szakpolitikai támogatási programjának félidős értékelése alkalmával fog beszámolni.

1. melléklet: Az értékelő jelentés főbb megállapításai

A RAND Europe elkészítette az eTEN program záró értékelését. A program papíron 2006 végén lezárult, noha az utolsó időkben kötött szerződések alapján még folynak projekttevékenységek. Az értékelés főbb megállapításai a következők:

A program általános sikere

Az eTEN programról végeredményben elmondható, hogy jól működött, utolsó szakaszai sikeresek voltak, és hozzájárult általános célkitűzéseinek eléréséhez. Ez a megállapítás azonban két megszorítással értendő. A siker – különösen a program kezdeti éveiben – csak nehézségek árán volt elérhető. Ezenkívül a siker mértéke nem számszerűsíthető, egyfelől mert a hatások még nem mind láthatók, másfelől mert az általános célkitűzéseket minőségileg határozták meg, a siker mérhető kritériumainak kijelölése nélkül.

A program végrehajtási mechanizmusai

Nem került sor más finanszírozási mechanizmus alkalmazására, mint a támogatásnyújtás: a projektek szerény mérete miatt ez nem meglepő, és véleményünk szerint nem érintette jelentősen a program határfokát. Az Európai Regionális Fejlesztési Alapokkal és az Európai Szociális Alappal gyenge volt a kapcsolódás, noha az előnyökkel kecsegtetett.

A piacérvényesítési projektek mechanizmusának kezdetben túlzott volt az igénybevétele (részben a résztvevőknek kínált kedvezőbb pénzügyi feltételek miatt); a program későbbi szakaszaiban ezt orvosolták. Az irányváltás előtt megkezdett piacérvényesítési projektek közül sok semmilyen látható szolgáltatáskiépítésben nem nyilvánult meg; a program későbbi szakaszaiban erre nézve is javult a helyzet.

A telepítési projektek mechanizmusa sokáig váratott magára, azután azonban jól működött, különösen attól kezdve, hogy hosszú halogatás után végre bevezették a teljes támogatásnak az összköltséghez viszonyított 30 %-os felső határát. Jelenleg is folyamatban vagy a tervezés szakaszában van néhány ígéretes projekt, amelynek némelyike eredetileg piacérvényesítési projektként indult.

A finanszírozási szerződések nem hagytak elegendő rugalmasságot. Ezért a projektek felülvizsgálatakor csak korlátozott lehetőség nyílt a projekt végrehajtása során szükségessé váló főbb módosítások keresztülvételére, illetve beillesztésére. A megkérdezett projektvezetők arról számoltak be, hogy nem láttak járható utat a helyzet megváltoztatására, még ha a problémát felismerték is.

A programirányítás hatékonysága

2003 óta nem merült fel irányítási probléma, az irányítási eljárások pedig eleget tettek a legmagasabb követelményeknek: tisztesség, nyitottság, átláthatóság és a napi irányítás hatékonysága.

A program során folyamatosan javultak a munkaprogramokat és az ajánlattételi felhívásokat előkészítő működési eljárások, a hozzájuk kapcsolódó dokumentáció, valamint a pályázatok fogadása és értékelése. Jelentős kezdeti problémákat sikerült orvosolni (különösen a pályázatok értékelését illetően), s a mechanizmusok megfelelőek, sőt – a program végére – kiválóak lettek.

A célkitűzéseket pontosan és megfelelően fogalmazták meg, majd foglalták bele a munkaprogramokba: a célkitűzések menet közbeni alakulásában nem találtunk kifogásolnivalót, sőt igen sokra értékeljük a program külső piaci és politikai környezetének változásaihoz való alkalmazkodás készségét.

A projektszerződésekig vezető folyamat (a kiválasztás, az igazoló okmányok ellenőrzése, majd a szerződések műszaki mellékletéről való tárgyalás) túl hosszú volt. Ez már az időközi értékelésben problémaként szerepelt, és később is így maradt. Ráadásul a projektek kifutása lassú volt a magánszektor hasonló projektjeihez és a gyorsan változó ágazatok dinamikájához viszonyítva. A szerződéskötés hosszadalmasságával együtt mindez gyakran nagyon hosszú piacra kerülési időt eredményezett, s valószínű, hogy esetenként emiatt hátrányt szenvedett vagy kevesebb hatást kelthetett az egyébként sikeres szolgáltatáskiépítés.

Eredményesség, elért eredmények és hatások

A program révén jelentős előrehaladás történt az új tagállamok érdekelt feleinek, a kkv-knak és a köztestületeknek a bevonásában. Részvételük igen kedvezően hat a projekteredmények páneurópai szintű alkalmazására és elterjedésére, valamint az egészséges versenyre ezen eredmények és a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások piacain.

Az utolsó programszakasz tevékenységei kedvező hatással kecsegtetnek az értékláncok mentén szerveződött ágazatspecifikus kapcsolati rendszereknek köszönhetően (különösen a közszektorban). Teljesen helyénvalónak bizonyult, és a jövő programjaira nézve igen tanulságos volt, hogy az utolsó tevékenységi szakaszokban hangsúlyt kapott az értéklánc egészének – így a „támogató partnereknek” és a „támogatási bevételi forrásoknak” is – a bevonása a projektekbe.

A program célkitűzéseinek teljesítése

A program utolsó szakaszai véleményünk szerint igazi értéket hoztak létre a szerkezetváltás megalapozásával, illetve példázásával, valamint azzal, hogy a politikafejlesztés középpontjába állították a tényleges kiépítést. Joggal számíthatunk tehát arra, hogy a program hosszú távon jelentős hatással lesz, új tevékenységi területek kialakítására való ösztönzéssel, valamint annak feltárásával, hogy az IKT-k milyen módon járulhatnak hozzá az innovációval, a lisszaboni menetrenddel és az i2010 célkitűzésekkel kapcsolatos politikák hatékonyságához..

A tevékenységek fenntarthatósága

A tevékenységek hosszú távú fenntarthatóságát nehéz ebben a szakaszban felmérni. Egyértelműen kedvező előjelnek tekinthető azonban a teljes értéklánc bevonása (a program utolsó, termelékenyebb szakaszaiban), valamint egyes olyan projektek példája, amelyek ezen értékláncok révén eljutottak a szélesebb körű kiépítésig.